

# DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

## Pred zimo konec vojske s Srbijo.

Fem. Potiorek je še pred kratkim izdal armadno povelje, v kojem izraža trdno upanje, da hoče vojsko s Srbijo še pred zimo končati. Ljudje so zmigavali z ramami, ko so to slišali, češ, saj zopet nič ne bo iz tega.

Zadnja došla poročila z juga pa potrjujejo, da je imel Potiorek prav, da je bilo njegovo upanje globoko utemeljeno. Nekako v 14. dneh so dosegle naše čete v Srbiji tako lepe uspehe, da z največjim veseljem in zaupanjem lahko sledimo nadaljnjemu razvoju vojske na jugu.

Naše čete so zopet osvojile že enkrat zavzeti Šabac, zmagale pred Krupanjem in nepričakovano urno vkorakale v Valjevo. Kdor količaj pozna razmere, je prvotno sodil, da bo prišlo v Valjevem do hudega odpora Srbov. Proti pričakovanju pa so Srbi skoraj brez odpora prepustili važno mesto Avstrijcem. Ta hiter beg Srbov je dokaz, da so srbske čete doživele v dosedanjih bojih tako občutne poraze, da se ne morejo več dolgo držati.

Vsled zavzetja važne postojanke mesta Obrenovac stoji tudi Belgrad pred padcem. Iz Obrenovca so pričele naše že s prodiranjem proti Belgradu, istočasno so otvorili naši topovi bombardiranje Belgrada iz slavonske strani. Posadka v Belgradu bo torej v kratkem obkoljena od vseh strani; usoda Belgrada je torej zapečaten.

## Na južnem bojišču. Valjevo padlo.

Srbi se umikajo. Dunaj, 13. nov. (Kor. ur.) Z južnega bojišča se 12. t. m. uradno poroča: Med neprestanimi boji s sovražnikovimi zadnjimi stražami, ki so se vgnjezdile v že prej pripravljenih postojankah, smo včeraj nadalje zasledovali sovražnika na celi črti in smo splošno dosegli črto vzhodno od krajev Osečina-Nakučani-Novoselo ob Savi. Sovražnik se hitro umika proti Kočeljevi in Valjevu, kjer, kakor poročajo naši letalci, zavira več tisoč trenskih voz gibanje na vseh črtah.

Krupanj prazen. Naše čete, ki zmagovito prodirajo v Srbijo, so našle tudi Krupanj popolnoma izprazen in brez prebivalcev. Srbi so vlomili v veliko trgovin in hiš, ki so jih uplenili. Vse te hiše so se zaprle in preskrbele z napisi, ki potrjujejo ta dejstva.

Boj s Črnogorci pri vasi Lisac. Iz Budimpešte se poroča preko Sarajeva: Te dni je poizkušalo 750 Črnogorcev udreti pri vasi Lisac v Dalmacijo. Črnogorci so pa zašli v vsikrižni ogenj topov in strojnih pušk, ki je pobil Črnogorce do zadnjega moža.

Naši zavzeli nove kraje. Dunaj, 13. novembra. Sovražnik se od Kočeljeva in Valjeva dalje umika proti vzhodu.

Ob Savi smo z naskokom vzeli Ušco, dosegli Beljin in Banjani.

Sovražnikova utrjena črta Gomilar—Draginje je že v naših rokah in dosegli smo Sopot—Stolice.

Kolone, ki prodirajo od zahoda in severozahoda, so — podrobnosti se ne more poročati — prišle že proti Valjevu, pri

čemer je posebno južna kolona v najtežjem terenu izvršila občudovanja vredna dejanja.

Valjevo zapuščajo civilisti. „Pesti Hirlap“ brzojavljajo iz Sofije: Dne 8. t. m. se je poročalo, da je srbsko vojaško poveljstvo ukazalo, da morajo civilisti Valjevo zapustiti.

Obrenovac padel. Vojni poročevalec „Pester Lloyd“ poroča: Naše hrabre čete so v soboto, dne 14. t. m. popoldne ob 5. uri z naskokom osvojile Obrenovac. Naša artilerija se je postavila na višino Mali Brgule in dve uri obstreljevala Obrenovac. Srbske čete so se v divjem begu umikale našemu ognju, nakar so naše čete naskočile Obrenovac in ga zavzele. S padcem Obrenovca je pot do Belgrada po srbskem ozemlju prosta skoro vsakega zadržka. — Od Obrenovca do Belgrada je 30 km, do železniške proge Belgrad-Niš pa samo 22 km. Belgrad je tedaj v nevarnosti, da bo kmalu popolnoma odrezan od ostale Srbije.

Pred novo bitko pred Valjevem. Vse naše kolone so pridobile naprej na prostoru, zavzele so več važnih pozicij ter so dosegle črto Skola na Savi do južno Kočeljeva in na v nadaljni smeri do Drine. Naše čete so vjele številno Srbov.

Ujetniki so izjavili, da se hočejo Srbi pri Valjevu vnovič upreti našim četam. V nekaterih srbskih polkih je baje izbruhnil upor.

V zadnjih dneh so uspešno sodelovali tudi monitorji „Körös“, „Maros“ in „Leitha“, ki so podpirali zmagovito prodiranje naših čet ob Savi z uničujočim delom v sovražnikov bok.

Ključ od Valjeva padel. Valjevo pred padcem. Dunaj, 15. nov. (Kor. urad.) Z južnega bojišča se dne 15. novembra poroča: Da pridobi čas za odvažanje svojega trena, je podvzel sovražnik na višinah severno in zahodno od Valjeva v pripravljenih postojankah zopet obrambo. Našim četam, ki jih kljub neprestanim bojem in hudim naporom preveva najboljši duh, se je že včeraj posrečilo, da so s trdimi boji zavzeli višine pri Kamenici ob cesti, ki vodi iz Loznice v Valjevo, ki tvorijo ključ sovražnikove postojanke. Naše čete so stale sinoči zvečer pred Obrenovcem in pri Ubu ter so napadale gorski hrbet Javtino na umikalni črti vzhodno od Kamenice in v južni smeri do Stubice, ki tvori točko gorskega sedla na cesti iz Rogačice v Valjevo.

Srbi se umaknejo do Kragujevca. — Obstreljevanje Belgrada. Vojni poročevalec „Pester Lloyd“ poroča: Srbi se bodo najbrž umaknili do Kragujevca, ker se je sedaj pričela splošna avstrijska ofenziva in ker bo prodiranje čez donavsko in savsko črto brez posebnega napora kmalu privedlo do padca Belgrada.

Usoda Belgrada zapečaten. Budimpešta, 16. nov. Franc Molnar brzojavlja „Az Estu“ iz vojnega poročevalskega stana z dne 15. novembra: Dobil sem zanimivo in zanesljivo pojasnilo o tem, kako bi se moglo občinstvu pojasniti vlogo, ki v bližnjih dneh čaka Belgrad. Zdelo se je čudno, da so naši letalci zadnje ure toliko krožili nad Belgradom. Sicer je to sedaj nekaj naravnega, vendar je med Srbi vzbujalo strah in grozo, ker slutijo, da se bliža uničujoč dogodek. Usoda Belgrada je za-

pečatena: Za kateri dan in kako voditelji naše južne armade pripravljajo usodo za Belgrad, o tem ne smeta govoriti ne vojak, ne žurnalist. Četudi Srbi lahko uganejo, kaj je smoter naglice, s katero se to in ono gibanje vrši, vendar je gotovo, da naši človekoljubni poveljniki za ta politični uspeh nočejo žrtvovati veliko krvi. Srbski ujetniki, katerih izjave so se sprejele na zapisnik, so zadnjič izjavili, da je v srbski armadi razširjena legendarna vera, da dokler je Belgrad v srbskih rokah, ni za Srbijo nobene nevarnosti. Uničenje te legende bo hud moralčen udarec za srbsko armado. Glasom izjav istih vjetnikov misli velik del srbske armade še sedaj, da je timoška divizija na Ogrskem, kjer se hrabro bori in pričakuje pomoči iz domovine. Zato ni čudno, da nepričakovani sedanji udarci tako uničujoče vplivajo na Srbe, še veliko bolj pa bodo bodoči.

Valjevo in Obrenovac padla. Dunaj, 16. nov. (Uradno.) Na južnem bojišču naše zmag bogate čete s trdovratnim zasledovanjem sovražniku niso pustile časa, da bi bil v svojih številnih, posebno pri Valjevu že več let utrjenih stališčih se k resnemu odporu nanovo grupiral. Zato je došlo tudi včeraj pri Valjevu le do bojov s sovražnikovimi zadnjimi četami, ki so po kratkem boju in ko so nam pustile vjetnike, bile premagane. Naše čete so dosegle Kolubaro, zasedle so Valjevo in Obrenovac. Sprejem v Valjevu je bil karakterističen. Najprej cvetke, a samo za slepilo, nato so pa takoj sledile bombe in streli iz pušk.

Valjevo je eno najlepših mest Srbije in šteje 8000 prebivalcev.

Iz bojov za Krupanj. Iz Budimpešte se poroča o zavzetju Krupnja: Srbi so se utrdili na gori Kubište, naše čete so ostale na Ernibu. Vroči boji so se bili tri dni in tri noči. Ponoči na 6. novembra so naše ženijske čete z ekrazitom razstrelile del Kubišta, nakar se je vnel ljut boj na nož. Srbi so izgubili 1000 mrtvih in 2000 ranjencev.

Naši ujeli 8000 Srbov in zaplenili 42 topov. Dunaj, 16. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša 16. t. m.: Feldecajgmojster Potiorek, višji poveljnik naših balkanskih sil je danes izdal svojim četam sledeči oklic: Po bojih, ki so trajali 9 dni proti vztrajnemu, po številu premočnemu sovražniku, ki se je branil v skoraj nepremagljivih utrdbah, so hrabre čete V. in VI. armade po devetdnevni marših skozi skalnate gore brez potov in skozi breztalna močvirja v dežju, snegu in mrazu došle do Kolubare in prisilile sovražnika, da je moral bežati. V teh bojih smo ujeli 8000 sovražnikov in zarubili 42 topov, 31 strojnih pušk in bogat vojni material. Domovina opravljenemu delu svoje hvaležnosti in občudovanja ne odreče, s težkimi žrtvami in s silovitimi naporimi doseženim uspehom še ne smemo počivati. Izborni duh meni podrejenih čet mi jamči, da nam naloženo nalogo tudi zmagovito dokončamo v zadovoljstvo našega Najvišjega vojnega gospoda v slavo armade in v blagobit domovine.

Potiorek, fem. l. r.

Naši prekoračili Kolubaro. Dunaj, 17. nov. Z južnega bojišča se uradno poroča: Na južnem bojišču so naše čete

dosegle reko Kolubaro in jo deloma prekoračile, čeprav so Srbi vse mostove razrušili.

V Valjevo, kamor je že došlo višje poveljstvo, je bil hitro vpostavljen mir in red. Mesto je od srbskih čet močno prizadeto.

Mali kavalerijski oddelek je včeraj ujel 3000 Srbov.

Napad na Belgrad. V nedeljo zjutraj se je pričel naskok na Belgrad. Središče boja je Kalimegdan. Boj sam se vrši v takozvanem zemunskem kotu. V tem napadu pripada glavna vloga našim monitorjem. Naša armada, ki je z naskokom vzela Skele in Obrenovac, je osvojila v Savskem kotu Sobros in Vračko. Srbi so se v nedeljo dopoldne pomaknili nazaj, da napravijo pred Belgradom obroč. Naša artilerija je vzela utrdbo za utrdbo. V Belgradu vlada nepopisna panika.

Vojni poročevalec „Tagblata“ brzojavlja, da se padec Belgrada pričakuje v najkrajšem času.

Prodiranje iz Obrenovca proti Belgradu se je pričelo.

Belgrad pozvan k predaji. Graški listi poročajo iz Novega Sada 17. t. m. ob 4. uri 20 minut popoldne. Poveljnik naših čet, ki operirajo pred Belgradom, je odposlal v ponedeljek zvečer v patroljenem čolnu v Belgrad nekega stotnika generalnega štaba kot parlamenterja, ki je pozval mestnega poveljnika, da naj se mesto v eni uri uda. Ker se do 10. zvečer ni odgovorilo, so otvorili zvečer vsi topovi ogenj na mesto.

Vtis srbskega poraza v Sofiji. Budimpešta, 17. nov. „Az Estov“ poročevalac brzojavlja iz Sofije z dne 15. t. m.: Zmagovita ofenziva avstro-ogrskih čet v Srbiji vzbuja tu vsepovsod veliko veselje. Cela evropska vojna Bolgarov ne zanima toliko kakor srbsko bojišče. — Glasom iz Niša došli obvestil beže na črti Šabac—Krupanj premagani Srbi čez drn in strn. Štirje polki so že uničeni — deloma pobiti, deloma ujeti. Glavni vojni stan je iz Valjeva premeščen v Kragujevac. Enako veselje vzbujajo v Sofiji turške zmage v Kavkazu.

Hud boj med Avstrijci in Črnogorci. Kodanj, 17. novembra. Graški listi objavljajo: „Reuter“ poroča iz Cetinja 15. novembra: Zadnje tri dni se bje hud boj med Avstrijci in Črnogorci v Grabovu.

## Pregledovanje črnovojnikov — letniki 1878 do 1890.

### Razglas.

Pregled v letih 1878 do vštrevši 1890 rojenih črnovojnikov za politični okraj Rudolfovo vrši se v času od 4. do vštrevši 12. decembra t. l. v telovadnici nove državne gimnazije v Rudolfovem. Podrobni načrt je spodaj. Gospod župan ali njegov namestnik je za to odgovoren, da pridejo črnovojniki polnoštevilno in v redu k pregledovanju. Pregledovanje se vrši po občinah in v vsaki občini po rojstnih letih, pričeni z letnikom 1890. Poklici se ne bodo razpošiljali. Vsak črnovojnik mora biti popolnoma trezen in po celem telesu čisto umit. Črnovojniki, ki se peljejo po železnici, morajo črnovojniške legitimacijske liste pri blagajni na kolodvoru pokazati, da se na-nje pritisne pečat. — Gospodom

županom ali njih namestnikom, kateri peljejo črnovojnike, naj izda občinski urad legitimacijo za prosto vožnjo v kraj pregledovanja in nazaj. Na to legitimacijo naj se na kolodvoru pusti pritisniti pečat. Končno se pristavi, da mora vladati v bližini gimnazijskega poslopja in v dvorani, v kateri se pregledovanje vrši, popoln mir, da se ne moti pouk oziroma poslovanje komisije. Morebitni prestopki se bodo ostro kaznovali. — C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo.

Pregledovanje se bo vršilo v poslopju c. kr. gimnazije v Novem mestu in sicer po sledečem

#### načrtu:

Občina Žužemberk 4. dec. ob 9. uri; občine Dvor, Ajdovec, Zagradec, Ambrus in Smuka 5. dec. ob 9. uri; občini Trebnje in Velika Loka 6. dec. ob 8. uri, torej odpotovati z vlakom ob 7. uri zjutraj; občine Dobrič, Mirna in Selo pri Šumperku 7. dec. ob 8. uri zjutraj, torej odpotovati ob isti uri z vlakom; občini Novo mesto in Orehovica 8. dec. ob 8. uri; občini Šmihel-Stopiče 9. dec. ob 8. uri; občine Belacerkev, Šempeter in Prečna 10. dec. ob 8. uri; občine Brusnice, Toplice in Gor. polje 11. dec. ob 8. uri; občine Čermošnice, Poljane in Mirnapeč 12. dec. ob 8. uri.

## Francozi na Visu.

Graški, tržaški in zagrebški listi poročajo: Dne 2. t. m. je bilo okoli Visa zbranih 25 — 30 francoskih ladij, sedem jih je priplulo v luko, ko je ljudstvo, ker je bilo Vseh vernih duš dan, bilo v cerkvi. Na ladjo so vzeli viteza dr. Lovrenca Dojmi di Delupisa, Nikolaja Pusića in tolmača Nikolaja Mužino. Francozi so bombardirali in zažgali bivše skladišče premoga in hišo čuvaja premoga. Šli so v klavnico, v tovarno sardin gospoda Antona Mardešića in pošto, kjer so uničili brzojavne in telefonske aparate. Nato so bombardirali rt Stončico, pretrgali kabel ter zahtevali vojno kontribucijo 50.000 K. Končno so se zadovoljili z 21.000 K. S seboj so odpeljali župana viteza Serafina Topića in svetilničarja na majhnem otoku Host Usmiania ter so opoldne zapustili luko. Prebivalstvo je vse to mirno gledalo. Komižo so pustili pri miru. Kakor se sedaj poroča, so župana S. Topića in veleposesnika dr. L. Domi-a Francozi izpustili ter se čez Genovo vračata domov. Ne ve se, ali so Francozi izpustili tudi druge viške ujetnike ali ne.

## Vojska z Rusi.

**Izpraznitev Krakova.** Izpraznitev Krakova se je pospešila. Trdnjavsko poveljništvo je obvestilo magistrat, da morajo zaradi grozeče nevarnosti obkolitve trdnjave vsi tisti, ki jih je pozvalo trdnjavsko poveljstvo, nemudoma zapustiti mesto Krakov. Razglas se je nabil na vogale. Na ukaz pravosodnega ministrstva se je za nekaj časa višje deželno sodišče, kakor tudi predsedstvo sodišča in državno pravdnštvo preselilo iz Krakova v Olomuc. Krakovski občinski svet, župan dr. Leo in občinski svetniki so tudi zapustili mesto.

**Zmaga pri Kozmineku.** Dunaj, 12. nov. Uradno se razglša: Izvzemši zmagovitih kavalerijskih bojov pri Kozmineku proti ruskemu kavalerijskemu zboru se niso včeraj na severovzhodnem bojišču vršili nobeni večji boji. Sovražne patrulje, ki so hotele poizvedeti o gibanju naših čet, so bile pregnane.

**Rusi zasedli Tarnow-Jaslo-Krosno-Lisko.** V Galiciji nadaljujejo ruske armade svoje prodiranje. Dosegle so v splošnem črto Tarnow-Jaslo-Krosno-Lisko. Tudi tu se zdi, da ni več daleč čas, ko bo prišlo do novih velikih bojov.

**Boji med Rusi in Nemci v vzhodni Prusi.** 2000 Rusov vjetih. Berolin, 14. nov.

V vzhodni Prusiji boj še dalje traja. Pri Stallupönenu še ni odločitve. V okolici Wloclawska smo vrgli nazaj en ruski armadni zbor, ujeli smo 1500 Rusov in zaplenili 15 strojnih pušk.

**Przemysl se dobro drži.** Dunaj 15. nov. (Kor. urad.) Uradno se razglša: Dne 15. novembra opoldne. Obramba trdnjave Przemysl se, kakor pri prvi obkolitvi, vodi z največjo aktivitetjo. Včeraj podvzeti večji izpad je potisnil sovražnika na severu do višine pri Rokietnici nazaj. Naše čete so imele pri tem podjetju le minimalne izgube. V Karpatih so se posamezni sunki sovražnikovih oddelkov odbili brez truda. Tudi na ostali fronti ni moglo rusko poizvedovanje prodreti.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, generalni major.

**Zmagovite operacije Nemcev. Nemci ujeli 28.000 Rusov.** Berolin, 16. novembra. (Uradno.) Boji na vzhodu trajajo dalje. Včeraj so naše čete, ki se bore v Vzhodni Prusiji, vrgle nazaj sovražnika južno od Stallupönena.

Čete, ki operirajo iz Vzhodne Pruske so pri Soldau vspešno odbile ondi prodirajoče ruske moči in so vrgle na desnem bregu Visle prodirajoče ruske moči v zmag polnem boju pri Lipnu na Plock nazaj. V teh bojih je bilo ujetih 5000 Rusov in zaplenjenih 10 strojnih pušk.

V bojih, ki so se vršili nekaj dni kot nadaljevanje uspeha pri Wloclawsku, je padla odločitev. Več ruskih armadnih zborov, ki so nastopili proti nam, je bilo vrženih nazaj preko Kutno. Rusi so izgubili 23.000 mož, katere smo ujeli in najmanj 70 strojnih pušk in tudi topov, katerih število pa še ni dognano.

Najvišje armadno poveljstvo.

**Japonci v ruski armadi.** Berolin, 17. novembra. V bojih pri Eyat, Khunenu in Stallupönenu so Nemci vjeli veliko sovražnikov. „Nationalzeitung“ poroča, da se nahajajo med vjetniki tudi Japonci. Pomota, da bi bili vjeti mongolski ruski vojaki, je izključena, ker so vjetniki nosili japonsko uniformo. Bili so japonski topničarji, ki se uporabljajo pri ruskih topovih.

**Rusi še Krakov niso obkolili.** Dunaj, 17. nov. (Uradno se razglša: Naše čete, ki so prodrle iz okolice Krakova, so osvojile včeraj prednje utrjene sovražne črte severno od državne meje. V okolici Wolbroma in Pilice so došli Rusi po večini le toliko daleč, da jih je dosegel samo artilerijski ogenj. Kjer je napadla sovražna artilerija, je bila odbita. En naš polk je vjel 500 Rusov in zaplenil dva oddelka strojnih pušk. Nemška zmaga pri Kutnem že učinkuje na splošni položaj.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, generalni major.

**Varšavski guverner v nemškem vjetništvu.** Med ujetniki iz bitke pri Kutno je tudi varšavski guverner pl. Korff s svojim štabom. Guverner baron Korff se je bil zgodaj zjutraj s svojim adjutantom odpeljal iz Varšave v privatnem avtomobilu. Vozili so se proti Kutnu, ne da bi vedeli, da so Nemci po hudem boju to mesto zasedli. Guverner je pri Tarnowu nenadoma zadel na končine nemške konjenice in se skušal obrniti in ubežati, toda dragonci so ga dohiteli in ga vjeli, ne da bi se bil upiral.

## Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

**Angleži izgubili 57.000 mož.** „Lokal-anzeiger“ poroča iz Rotterdama: Angleški ministrski predsednik Asquith je izjavil v angleškem parlamentu, da so Angleži izgubili do 31. oktobra 57.000 mož. Zadnji boji z velikimi izgubami na Flandernskem seveda še niso všteti.

**Nova nemška armada.** „Reichspost“ poroča iz Berna: Ruske vesti iz Londona poročajo o skrivnostnih gibanjih v Belgiji. Vest o zbiranju nove nemške armade,

močne 150.000 mož, na Westfalskem, nudi vojaškim kritikom v Parizu povod za različne domneve. Stvari ne smatrajo za izključene ter priznavajo, da ima Nemčija še mnogo človeškega materiala.

**Francosko umikanje iz mesta Armentières.** Nemci Armentières neprestano obstreljujejo. Škoda je velika. Prebivalstvo je pričelo bežati. Amsterdamski „Courant“ poroča 14. t. m.: Nemci neprestano na petih točkah prekoračujejo Yserski kanal. Utrdbi Saint Omer in Armentières se nahajata pred predajo.

**Japonska artilerija hiti Francozom na pomoč.** Iz Genfa se poroča: Iz Marseilla došla poročila izvajajo, da se vozi v Marseille transport 17 ladij z japonskimi topničarji, ki se kmalu v Marseille pripeljejo.

**Boji na zahodu.** Berolin, 14. nov. (Uradno.) Boji v zahodni Flandriji trajajo še dalje, zadnje dni jih ovira deževno in viharo vreme. Naši napadi počasi napredujejo. Južno od Yperna smo ujeli 700 Francozov. Angleški napadi zahodno od Lille so bili odbiti. Pri Beroz au Bac so morali Francozi zapustiti obvladajoče stališče. V argonskem gozdu je naš napad dobro napredoval. Francozi so imeli močne izgube in so pustili tudi včeraj zopet nad 150 ujetnikov v naših rokah.

**Nemci zopet vjeli 1800 Francozov.** Okolu Ysera pri Nieuportu so nemške mornariške čete zadale sovražniku najtežje izgube in so vjele 700 Francozov. Pri nadaljnjih napredujočih napadih pri Ypernu so vjeli nadaljnjih 1100 mož.

**Položaj na Francoskem.** Berolin, 17. novembra. Tudi včerajšnji dan na zahodnem bojišču je splošno mirno potekel.

Južno od Verduna in severnovzhodno od Cireya so Francozi brezuspešno napadli.

**Izgube angleškega brodogoja ob belgijski obali.** „Leipziger Tageblatt“ poroča o tridnevem boju pri Middelkerke, kjer je angleško brodogoja hudo zdelovalo nemško armado, a bilo nazadnje odbito, se poročajo sledeče podrobnosti:

Dne 24. oktobra so bili en križar in dva torpedna rušilca tako poškodovana, da so vse ladje naenkrat izginile.

Dne 25. oktobra se je prikazalo angleško brodogoja še v večjem številu in obsulo nemške obrežne baterije s točo težkih granat. Padlo je okoli 1000 strelcev, ki pa niso vsled dobrega kritja nemških topov nobene škode napravili. Pač pa so se morale tri angleške ladje: „Falcon“, „Brillant“ in „Rinaldo“ vsled znatnih izgub na moštvu in častnikih umakniti s prizorišča.

Dne 26. oktobra je angleško brodogoja vnovič poskusilo nemške baterije razstreliti; ta poskus se je pa popolnoma izjalovil. Neka nemška granata je zadela kotel in strojne naprave angleškega torpednega rušilca, ki se je kmalu potopil. Tako so nemške baterije pregnale sedem angleških ladij, ki si od tega dneva naprej niso več upale k obali. Nemška armada pa je imela od tedaj prosto pot za napade proti Nieuportu.

## V zakopih na severu.

Nek tržaški praporščak, ki je sedaj na severu, opisuje v pismih med 26. in 29. oktobrom življenje v tamošnjih zakopih sledeče:

### Z eno lopato 8 Rusov.

„Že deveti dan ležim v zakopu pri strašnem vremenu, in celi dan, vsaki dan nam pošiljajo Rusi nebroj lahkih in težkih granat in šrapnelov; vedno udarjajo 20 do 50 korakov od mene. Čez naše glave streljajo tri naše in štiri ruske baterije in grozno hrešči in šumi in doni po zraku. V zakopu smo stisnjeni kot ribe v sodu in ne morem niti pošteno stegniti noge. Umil se že nisem 3 tedne, zobe tudi ne, ker je voda nezdrava in vode še nisem pil, odkar sem šel iz Koroške. Napravil sem že en „šturm“ in vjel sem samo z eno lopato v roki 8 Rusov, vsi so me

prosili „ne streljajte!“ Do sedaj sem še zdrav, kako dolgo, ne vem.“

### Ob slabem vremenu.

„Tu ležim že enajsti dan in vedno frčijo šrapneli in granate čez mene iz vseh strani, vsaki dan dve uri, pa se celi hrib kar zatrese, kadar namerijo na nas težke ekrasit-granate. Zemlja se mi je že dostikrat udrila. Tudi ponoči, ko je deževalo, mi je kapalo ravno na ušesa, oči in nos, slednjič mi je bila v spanju zasuta z zemljo cela glava. Nič se ne smemo gibati ali celo pokazati in ure nam strašno počasi potekajo. Imam že brado. Gorje mu, kdor je tako neumen, da se kaže artileriji, da vidi cilj, ali pa za kos komisa gre ven; gotovo je po njem. Potrebujem nujno: citronovo kislino, česenj, klosetni papir in najvažnejše novice. Mi tu čisto nič ne izvemo. Treba mi je še: čokolado in „Knie-wärmer“, znabiti šticelni, volnate nogavice, volnato sivo kapo (športno) za sneg in mraz.“

### Koncem oktobra še ni bilo mraza.

„Še vedno ležim v zakopih kakor v odprtem grobu. Malo bolje smo se že uredili in si napravili solidnejšo streho in vreme nam je še dosti milo. Da le ne bi švigali vedno šrapneli in streli ne odmevali v onem že porumenelem gozdu tako grozno. Pa še vedno rijemo po zemlji naprej kot krti in mislimo že resno na to, da tu prezimimo. Zdrav sem sicer, a menaža mi kar nič ne diši, kvečjemu si skuham s konzervo kavo ali pa juho, konzerv z mesom že skoro ne morem več. Danes sem dobil mal košček salame, ki je bila sveža, ali kako je dišala! Vsaki dan frčijo nad nami aeroplani, na katere Rusi streljajo s topovi.“

## Mohamedanska sveta vojska.

Sultan Mehmed Rešad je izdal kot kalif, torej kot vladar mohamedanstva, oklic turški mornarici in armadi, v katerem naznanja, da je prišel skupno z Avstrijo in Nemčijo vojsko proti Rusiji, Angliji in Franciji, kjer se nahaja na milijone mohamedancev pod trinoško upravo. Nadalje proglašja sveto vojsko proti Rusiji, Franciji in Angliji in poziva vse mohamedance, da naj se kakor levi vržejo na sovražnika. Kalif proglašja vse mohamedance, ki padejo v sveti vojski, za mučenike.

**Afganistan sledi.** Budimpešta, 12. nov. „Az Estov“ poročevalec brzojavlja iz Carigrada: Mobilizacija v Afganistanu je končana. Proglašena je sveta vojska. Glavarji afganskih rodov oznanjajo, da so njihovi predniki 200 let vladali v Indiji in da se bodo sedaj otresli britskega jarma. — Afganski emir je naznanil Rusiji, da se podvrže oklicu kalifa za obrambo islama. Ruski poslanik je nato zapustil Kabul (glavno mesto Afganistana).

**Kedive koraka proti Egiptu.** Egiptovski kedive se pripravlja, da bo spremljal turško armado na pohodu proti Egiptu. Turške operacije proti Egiptu napredujejo. V Siriji se razvija mrzlično vojaško gibanje. Listi smatrajo za neverjetno, da bi Grška ali katera druga država se dala zavesti, da bi nastopila proti Turkom.

**Ruski poraz pri Köpriköju.** Carigrad, 14. nov. (Kor. urad.) Turški glavni stan poroča: V boju pri Köpriköju, ki se je bil 11. in 12. t. m., so bili Rusi poraženi. Izgubili so 4000 mrtvih in ravno toliko ranjencev. Turške čete so ujele nad 500 Rusov, zaplenile so 10.000 pušk in množico municije. Rusi so se umikali v slabem stanju proti Kuteku. Ker je značaj zemlje, kakor tudi megla in sneg, pomikanje turške razvite črte oviralo, turške čete niso mogle umikalnih črt Rusom popolnoma odrezati, a kljub temu turške čete preganjajo Ruse.

**Senuzi proti Angležem.** Carigrad, 13. novembra. (Kor. urad.) Turški listi naglašajo, kako dalekosežen da je sklep

šejka Senuzov, ki koraka s svojimi pristaši nad Angleže v Egiptu. Sklep ne kaže le solidarnosti mohamedancev, marveč odvrne tu angleško pozornost in napravi ugoden vtis v Italiji ter pomeni zato veljavno politično dejanje.

**Turško prodiranje na Kavkazu.** Turki so zopet na več krajih pri Lazistanu prekorčili mejo. Rusi beže v največjem neredu, ker se ne morejo ustavljati silovitim turškim napadom. Turki neprestano prodirajo. Megla in sneg sta Rusom umikanje popolnoma odrezala.

**Boji med Rusi in Turki.** Turške čete so zasedle Kotur, postojanko v perzijskem Aserbeidschanu, ki je bila dozdej po Rusih zasedena. Rusi so bili premagani in so zbežali. Danes so se bili neznatni boji med Turki in med ruskimi zadnjimi stražami. Boji v okolici Kōrarakūia so bili zelo siloviti. Turške čete so se zelo hrabro borile.

**Turški napad na Angleže.** Carigrad, 16. nov. Poročilo turškega glavnega stana poroča: Včeraj smo napadli Angleže v Fao. Imeli so številne mrtve, katerih število cenijo na 1000 mož.

**Sveta vojska v Maroku.** Genf, 17. nov. Madridski list „Imparzial“ poroča: Iz okraja El Arisch so prikorakale močne čete. Tanger, Rešid in Meknesa so zasedeni od oboroženih mohamedancev. (Vsi navedeni kraji so v severo-zahodnem delu Maroka.)

**Razglasitev svete vojske v Maroku in Tunisu.** Madridski list „Imparzial“ poroča, da je mohamedanska duhovščina v Maroku in Tunisu kljub ugovoru francoskih oblasti razglasila sveto vojsko za kalifat.

**Prostovoljci za sveto vojsko v Tunisu.** Na deželi so začeli nabirati prostovoljce za vojaško službo. Iz Inebolija v vijaletu Trapezunt se brzojavlja, da je odbor za narodno obrambo v tem okraju sestavil brigado 6 bataljonov, drugo brigado pa iz v Trapezuntu priglašanih bataljonov prostovoljcev. Impozantno je bilo priseganje bataljonov.

**Francozi nameravajo obstreljevati Smyrno in druga maloazijska pristaniška mesta.** Berolinski „Lokalanzeiger“ poroča iz Aten: Francoske bojne ladje so ustavile grške trgovske ladje, ki so vozile v Malo Azijo, in so jih posvarile, da naj ne vozijo naprej, ker namerava francosko bojno brodovje obstreljevati Smyrno in druga pristaniška mesta v Mali Aziji.

## Domače in tuje novice.

**Umrli** je nocoj ponoči g. nadsvetnik Albin Smola. Bolehal je že dalje časa na raku v grlu.

**Najvišje priznanje** za hrabro obnašanje se je izreklo našemu novomeškemu junaku, stotniku g. Antonu Kosu iz 87. pešpolka. Omenjeni stotnik je sin pokojnega Antona Kosa, ki je bil nadporočnik novomeške uniform. meščanske garde in je še Novomeščanom v dobrem spominu vsled njegove ljubeznjivosti. Gospod stotnik sin dela tedaj vso čast svojemu očetu, zato mu od srca želimo, da ga Bog i še nadalje ohrani zdravega pred krutim sovražnikom.

**Bolnica v Kandiji** se najprizrečneje zahvali vsem blagorodnim gospem in gospodicnam, ki so požrtvovalno sodelovale in šivale perilo za bolnico. Enako se zahvali tudi slay. c. kr. okrajnemu glavarstvu za poslan zaboj čeških knjig za ranjence.

**Ponesrečil** se je dne 17. t. m. 13 let stari Jože Majde iz Luže pri Dobrničah. Peljal je voz ajde za sosedinjo, ki ima moža v vojski, in tekkel zraven voza. Pri tem se mu je pa spodrsnilo in je padel pod voz. Zlomil si je desno roko in odrli na glavi precej kože do lobanje. Pripeljan je bil v bolnico Usmilj. bratov v Kandijo. V tej bolnici se nahaja tudi Janko Predovič, posestnik iz Hrasta pri Suhorju. Šel je v Rajhenburg na kupčijo, kjer ga je zadela

kap. Ker je mož že precej star, je njegovo stanje opasno.

**87 beguncev** se je pripeljalo v četrtek ob 11. uri dopoldne na novomeški kolo-dvor in sicer iz Przemysla iz Galicije. Nastavljeni bodo na gradu Graben pri Kandiji.

**Semenj v Kandiji** je bil 19. nov. zelo dobro obiskan. Pripeljalo se je veliko prešičev in prignalo obilo goveje živine. Kupčija je bila zelo živahna. Pričakovati bi bilo, da bi se posebno domači občani, vender enkrat zavedali, ter obiskali te semnje, prignali več prešičev in goveje živine. Ker večkrat se le domače občane pogreša.

**V Ljubljani je umrla** gospa Marija Ribič roj. Koprivec, vdova c. kr. sodn. sluga v Žužemberku, v starosti 78 let.

**Naredba o izdelovanju kruha in peciva.** Izšla je ministrska naredba o izdelovanju „vojnega peciva“. Pri obrtnem izdelovanju kruha smejo rabiti peki le zmes, ki vsebuje največ 70 odstotkov pšenične in ržene moke in najmanj 30 odstotkov ječmenove, koruzne ali krompirjeve moke, oziroma tudi krompirjeve kaše. Kruh, v katerem se nahaja krompir, pa se mora izrecno označiti. Za izdelovanje takozvanega „belega peciva“ ta predpis ne velja. „Kajzarce“ (male okrogle žemlje) in „mlečni kruh“ se smejo torej tudi v naprej peči iz čiste pšenične moke. Prepovedano je, izmenjavati pecivo in ga jemati nazaj, kakor je bilo to po gostilnah in pri prodajalcih kruha dosedaj običajno.

**Maksimalne cene za petrolej.** Deželna vlada je določila maksimalno ceno za petrolej v Ljubljani na 50 vin. za liter. Na deželi izven Ljubljane za celo Kranjsko 52 vinarjev za liter.

**Izšla je „Vojska v podobah“,** to je prva vrsta ali skupina vojnih razglednic v izredno lepi izpeljavi. Prvih 16 razglednic nudi v resnici veliko več, kakor smo pričakovali. Krasne slike na finem papirju, predstavljajoče prizore, ki so v najtesnejši zvezi s sedanjo grozopolno vojsko, in vendar tako ljubke, domače, se bodo namah prikupile vsakomur. Sodeč po tej prvi skupini, smemo od naslednjih izdaj pričakovati še mnogo lepega, ker se bo založništvo vsestransko potrudilo, da bodo imeli pospeševalci dobrodelne svrhe tudi lepo nagrado za svojo požrtvovalnost. V prvi skupini se nahajajo med drugimi ti-le ganljivi prizori: Sv. Peter sprejema padle vojake, slovo vojaka, Marija tolaži ranjence, Marija na bojnem polju, molitev pred vaškim znamenjem, mož piše ženi, skupina ranjencev itd. Cena kuverti s 16 razglednicami s poštino vred ena krona. Naroča se pri upravi „Bogoljuba“ v Ljubljani. — Dobe se pa razglednice tudi posamezno po 10 vin. izvod v vseh trgovinah na debelo pa v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani. Cena za razprodajalce 6 kron za 100 komadov.

**Vojno posojilo.** Dunaj, 15. novembra. Listi poročajo, da so prijave za vojno posojilo narasle na 400 milijonov kron.

**Pred pomorsko bitko med Nemci in Rusi.** Kodanj, 16. nov. Rusko brodovje je zapustilo Helsingfors in odplulo v jugozahodno smer. Bajne namerava prisiliti nemško brodovje do bitke.

**V Tsingtavu padlo 8 Avstrijcev, 9 jih je bilo ranjenih.** Dunaj, 14. novembra. (Kor. urad.) Poveljstvo ladje Negovega Velikanstva „Kaiserin Elisabeth“ je doposlalo potom c. in kr. poslaništva v Peking sledede poročilo: „Ko smo porabili na ladji vso municijo, smo „Kaiserin Elisabeth“ potopili; posadka se je vojskovala potem na suhem. Kakor se je dognalo do zdaj, je padlo ladjine posadke osem mož, fregatni poročnik Baierle in 8 mož je ranjenih.

**Papeževa enciklika.** Rim, 17. novemb. Papež je izdal na naslov katoliških škofov encikliko, v kateri opisuje sedanjo vojno ter pozivlja vladarje in narode, naj končajo bratski morilni boj. Enciklika se konča z iskrenimi željami miru narodom,

ki bodo našli v miru neprecenljive zaklade, cerkev pa bo prinesla mir in potrebno svobodo in konec neznosnih razmer.

**Francozi kličejo pod orožje 17 letne mladeniče.** Pariz, 17. nov. „Herald“ poroča iz Bordeauxa: Francoski ministrski svet je sklenil poklicati pod orožje 17 letne mladeniče.

**Japonski poslanik zapustil Carigrad.** Carigrad, 17. nov. Japonski poslanik je 15. t. m. prišel k velikemu vezirju po svoje potne liste. Dne 16. t. m. je zapustil s poslaniškim osebjem Carigrad.

**Srbski kralj Peter na smrtni postelji?** Sofija, 17. nov. Iz Niša poročajo: Stanje kralja Petra se je tako poslabšalo, da se boje, da nastopi smrt.

**Rusija in Anglija izročili Japonski obrambo svojih koristi na Kitajskem.** Kodanj, 13. novembra. „Reichspost“ poroča „Novo vreme“ poroča, da sta Rusija in Anglija izročili varstvo svojih koristi na Kitajskem Japonski, ker jih sami ne moreta ščititi.

**Smodke brez vžigalic prižgane.** Neki tvorničar svalčic v Stuttgartu je iznašel pripravo, ki jo bodo gotovo vojaki na bojišču najtoplejše pozdravili. Sestavlja je namreč snov, ki se tudi v visoki vročini ne užge, kar so dognali strokovnjaki in zato se smejo s to snovjo oskrbljene smodke in svalčice pošiljati tudi po pošti. S prižigalno snovjo so smodke in svalčice lahko ob koncu namazane in se prižgo, če se snov podrgne z vžigalno plastjo, podobno vžigalni plasti na zavojih vžigalic, a nima ž njimi nič skupnega. Smodke se lahko zažgo brez vžigalic in tudi na vetru in se okus nič ne poslabša. Prvih 10.000 tako izdelanih smodk je iznajditelj poklonil Rdečemu Križu v Stuttgartu, da jih odpošlje vojakom na bojišče.

## O ruskih vohunih.

Leopold Bandelj, četovodja 97. pešpolka, ki se sedaj ranjen nahaja v graški bolnišnici, piše:

Mogoče Vas bo zanimalo, če Vam poročam kaj o delovanju ruskih vohunov. Pišem Vam, kar sem sam doživel. Radi teh ljudi je morala naša vojska dosti trpeti. S telefonom, z lučjo, z ognjem in vsakojakimi znamenji so naznanili sovražniku, kako močni in kje so naši oddelki. Prvi, ki je streljal na naš polk, je bil neki krčmar, Rusin. Ko je bila pozneje v neki vasi nastanjena naša stotnija, je zmanjkalo nekemu možu 45 K. Sum je letel na gospodarja hiše. Preiskali smo hišo in njega. Denar smo dobili pri njem; v hlevu pa smo našli skrito precej veliko sliko ruskega carja in carjeve družine. — Tam, kjer sem bil nastanjen jaz, nam je bila ponoči razdrta lestva, po kateri smo hodili spat v podstrešje. Namen je bil ta: Če bi bil ponoči alarm, bi bili popadali drug za drugim dol in se pobili. Ko smo lestvo zopet popravili in jo postavili na prejšnje mesto, so nam nasekali kline. Hoteli so na vsak način, da se ponesrečimo. Seveda je potem tudi nam potrpeljivost minila in smo obračunali ž njimi, kakor se spodobi. — Pridemo v drugi kraj. Tam zalotimo tri ljudi, kako so ponoči Rnsom z lučjo dajali signale. Seveda so dobili za svojo skrbno čuječnost od nas vsaki po 4 krogle, dasi so se tega na vso moč branili. — In takih dogodkov je bilo vse polno.

## Najnovejša poročila.

**Čez sto ranjencev** je došlo na novo včeraj popoldne v Novo mesto.

**Več poljskih beguncev** je dospelo včeraj na postajo v Zatičino, odkoder so jih občina Žužemberk in sosedne občine odpeljale in porazdelile.

**Pogreša** se od 16. oktobra avskultant Jakob Mikolič, c. kr. rez. poročnik (Grenzschutzbatallion) 2/6 I. stotnija vojna pošta 308. Bil je ranjen na južnem bojišču.

**Japonci gredo v Egipt.** Dunaj, 19. novembra. Listi poročajo, da bodo Japonci za poizkus svojo 40.000 mož broječo armado iz Tsingtava spravili v Egipt.

**Bitka med ruskim in turškim brodovjem.** Turško brodovje je napadlo rusko, ki se je predrnilo obstreljevati Trapezunt, pred Sebastopoljem. Neka ruska oklopnica je dobila težke poškodbe. Ostale ladje so ušle v smeri proti Sebastopolju. Naše brodovje jih zasleduje.

**Vojni stroški Belgije.** Bruselj, 18. nov. Anglija in Francija sta dali Belgiji za vojne nameue 250 milijonov frankov predujema. Ker je belgijski parlament dovolil za vojsko 200 milijonov frankov, je izdala Belgija za vojsko že 700 milijonov frankov. Novembski kupon belgijskega državnega dolga se ni izplačal. Anglija je odklonila prošnjo belgijske vlade, da bi ga izplačala.

**Napad na Dardanele.** Napad na Dardanele, ki se je pričakoval po otvoritvi sovražnosti v Črnem morju in v Kavkazu, se je izvršil. Iz devetih bojnih ladij obstoječe angleško-francosko brodovje je iz daljave 15 km obstreljevalo Dardanele, ne da bi napravilo kako posebno škodo.

**Velika bitka na Ruskem Poljskem.** Dunaj, 18. novembra. (Uradno.) Operacije zaveznikov so prisilile ruske glavne moči k bitki na Rusko-Poljskem, ki se je na celi fronti pod ugodnimi pogoji razvila. Ena naših bojnih skupin je včeraj ujela 3000 Rusov.

**Nesreči naših nasprotnikov na Lovčenu.** Dunaj, 19. novembra. Francoski aeroplan je padel nad Lovčonom na zemljo in se razbil. Pilot je mrtev. Francoski top na Lovčenu je eksplodiral. Poveljnik artiljerije na Lovčenu, podpolkovnik Franković in štirje topničarji so ubiti.

**Prva milijarda vojnega posojila.** Dunaj, 19. novembra. Z današnjim dnem je podpisana prva milijarda avstrijskega vojnega posojila.

**Dewet ujel burskega voditelja Herzoga.** Dunaj, 19. novembra. Došlo je poročilo, da je Dewet ujel burskega voditelja Herzoga, ker ga je nagovarjal, naj se uda Angležem.

## Loterijske številke.

Trst, 18. novembra 66 24 33 41 77

## Junaka pod križem.

(Piše ranjenec vojak iz Slovenskih gor.)

„Slovenski gospodar“ objavlja sledeče:

Obljuba dela dolg. In da se ne pregrešim zoper ta paragraf, hočem ostati mož beseda. Poročal sem zadnjič nekaj o naši imenitni hrani v Galiciji, za danes pa naj bo zopet nekaj bolj resnega.

Bilo je dne 30. avg. Naskakovali smo sovražne postojanke ob neki višini. Naš 26. domobranski pešpolk ter tirolski deželni strelec smo stali v vojni črti; bila se je grozna bitka. Bili smo že enkrat potisnjeni nazaj, vendar naši fantje se ne dajo tako z lepega premagati. Zopet smo naskočili z vso silo sovražnika ter potisnili Ruse nazaj. Obležal sem v obcestnem jarku skoraj nezavesten. Ko sem se zopet zavedel, sem videl kakor v sanjah, ko so granate eksplodirale (razpočile). Pobasal sem zopet svoje pretresene kosti ter se vlekel počasi nazaj, na kar sem prišel že v mraku na obvezališče in zopet obležal. V par urah so pobrali ranjence in pomikali smo se zopet dalje ter dospeli do samotne bajte v gozdu. Tukaj se nam je reklo, da ostanemo do jutra. Naš polk je potem ponoči odkorakal proti Lvovu. Jaz z dvema tovarišima se spravim pod streho dotične bajte. Spali smo to noč prvokrat, odkar smo bili v Galiciji, pod streho. Vznemirjale so nas sicer ponoči kozaške patrolje, vendar nas niso zasledile in prespali smo celo noč srečno. Ob prvem svitu se odpravimo dalje za polkom. Ko dospemo v prvo vas ne daleč od našega prenočišča, zagledamo grozne učinke

bojev med kozaki in našimi od prejšnjega večera. Seveda lačni in žejni smo pretekli vse kočice in shrambe, a vendar brezuspešno. Končno zasledimo na nekem vozu, ki je ležal prevrnjen zunaj vasi, sodček črnega vina. To sem vam naredil veseli obraz in vzel sem takoj sodček v svojo posest. Napili smo se ga pošteno in skoro bi bili zopet zapeli znano: „Stoji, stoji Ljubljanka...“ Jezik se nam razvema in kramljali smo kakor bi bili doma na vajah. S časom se nas je že precej nabralo, posebno, ker smo s svojim veseljem obnašanjem vzbujali pozornost pri tovariših. Vendar nas je takoj minila dobra volja, ko so nas pozdravile svinčene kakor iz neba. Vsak je bil takoj na varnem mestu; mene namreč tisti dan ravno ni veselilo, se kazati Rusom za tarčo. Iznenadil nas je zopet kozaški oddelek, ki pa se ni dalje brigal za nas. Korakali smo zopet dalje, ne meneč se za granate, ki smo jih bili že vajari.

Tukaj naj omenim nekaj, kar sem videl v vasi N. Sredi vasi je stal križ. Mrtva trupla vojakov so ga obdajala in grozno je bilo gledati ta prizor. Križa se je oklepal vojak-junak, kakor bi hotel še v smrti pokazati, zakaj se je bojeval. Za njim je sledil drugi, ki pa ni mogel več doseči svojega cilja, izdahnul je prej, roko je imel še stegnjeno, gotovo pa je prišel Jezus sam ter mu podal roko in ga spremil tja, kjer zlasti sedanji čas toliko hrabrih vojakov najde odpočitek in večni mir.

Zopet smo morali dalje. Bili smo namreč v zelo nevarnem kraju. Pa, nismo se motili; prišli smo na malo višino in začelo je pokati. Ni bilo dolgo in granate so že padale blizu nas. Jaz s tovarišema jo krenem takoj na desno v gozd. Zgodilo se nam ni nič. Pol dneva sem hodil po gozdu v vednem strahu. Naenkrat počasi strel, drugi in tretji, nato pa je bilo zopet vse tiho. Mi jo pobrišemo iz gozda čez travnik v neko vas, kjer je bil naš „tranj“. Ko smo se čutili varne, se ogledamo nazaj ter zapazimo tri kozake ob robu gozda. Ni bilo dolgo in pozdravile so jih svinčene iz pušk naših vojakov, ki so bili postavljeni zunaj vasi v varnost „trajna“.

V tej vasi sem naletel na vrečo suhorja (cvibaka) ter si ga pobasal v krušnjak, vendar tako neokretno, da sem vse izgubil med potom. Peljal sem se namreč potem na nekem vozu do postaje N. Z menoj je bil tudi Poljak, ki pa je zapazil moj krušnjak ter ga med tem, ko sem jaz zadovoljno smrčal na vozu, temeljito preiskal in mu odvzel preobilo zalogo. Ko sem se zbudil, sem se z veseljem spomnil na svojo zalogo, toda kako razočaranje! Še-le pozneje mi pove moj prijatelj nesrečno usodo, če namreč ni bil on prvi zraven, ne smem ga dobiti, ker je moj dobri prijatelj, vendar pogledal bo, ko to čita, da tako ugane.

Na postaji so potem ranjence oddali in nam se je reklo: Naprej proti Lvovu!

Za danes končam, pozdravljam pa vse bralce „Slovenskega gospodarja“.

## Petrolej ni dražji

če mu primešaš „SVEALIN“, ki se dobiva za malo novcev v knjigarni Urb. Horvata v Novem mestu. „Svealin“ daje čudovito krasno belo luč in je poraba petroleja za 30 odstotkov manjša.

## Prispevajte k vojnemu posojilu.

Vojska stane denar. Naša država skrbi po očetovsko ne samo za vojake v vojski, ampak tudi za svojce doma, da je lahko vsakdo v vojni brez skrbi za svojo družino. Posebno bo skrbela država za svoje vojake sedaj, ko je potrkala zima na duri, da ne bo naših vojakov na bojišču zeblo. Vse to pa stane denar. Država bo najela zato primerno posojilo

in sicer pri svojih lastnih državljanih. Izdala je posebne vrste zadolžnice po 100 K; kdor jo kupi postane upnik države in ima pravico do vračila in visokih obrestij.

Urad naše poštna hranilnica je ustvaril neko napravo, po kateri lahko vsak tudi najmanjši varčevalec in hranilec podpisuje državno vojno posojilo.

Namesto cele obligacije se namreč lahko kupi ena četrtina, ena polovica ali pa tri četrtine državne obligacije. Cela obligacija stane 100 kron, tri četrtine 75 kron, polovica 50 kron in ena četrtina 25 kron.

Poštna hranilnica pošlje vsakomur, ki kupi del obligacije, lastno knjižico, v kateri mu natančno upiše denar, ki ga je dal za obligacijo, sama mu pa odpre v svojih knjigah račun, na katerega lahko nalaga gori omenjene poljubne vsote. Obresti se štejejo takoj od prvega dne nakupa. Hranilnica sama izvede vse račune, in pisarije, tako da nima vlagalec nobenih sitnosti in tudi nobenih stroškov. Kdor ima 24 in pol krone, lahko kupi eno četrtino obligacije, ker se mu šteje ta vsota za 25 K.

Na ta način je vsakomur omogočeno nakupiti obligacije in podpirati našo državo, da bo imela dovolj vojnih sredstev.

Najmanjša obligacija ima vrednost 100 kron; da se pa za njo samo 97 kron 50 vin. Kdor ima tedaj 97 K 50 vin. v poštni hranilnici, lahko pošlje svojo knjižico hranilnici, ki mu kupi obligacijo za 100 kron, kdor ima pa samo 25 oziroma 24 in pol krone, temu se pa kupi eno četrtino obligacije. Na ta način se polagoma kupuje četrtinka za četrtinko, dokler ni cela obligacija gotova. Kdor ima denar, naj pošlje denar, kdor ima pa poštno hranilnično knjižico, pa naj pošlje isto!

Velike ugodnosti, ki jih daje državno vojno posojilo, obstoje v tem, da se obresti zaračunajo po pet in pol odstotkov. Vsak lastnik obligacije ima lastno knjižico, iz katere lahko razvidi, koliko gotovine in obresti ima v državnem posojilu. Če pa denar potrebuje, pošlje zopet knjižico nazaj in poštna hranilnica mu vrne denar z obrestmi vred.

Kdor ima torej le nekaj razpoložljivega denarja naj se udeleži te akcije in pokaže vsaj na ta način svojo požrtvovalnost do domovine.

## Gospodarstvo.

### Vrednost „pušljev“ za naše vinograde.

Trti je treba dobre zemlje in ugodne lege. Pri zemlji ni gledati samo na to, da ima dosti redilnih snovij v sebi, ampak tudi na to, da je ugodnih lastnostij za razvoj in za rodovitost trte. Taka zemlja mora biti tudi spodaj, kjer rastejo glavne korenine, dobra, dosti zračna in gorka, ali z drugimi besedami, dosti delavna in dosti živa. Če tega ni, potem trta slabo raste in je tudi vse bolj podvržena nezgodam slabega vremena in trtnim boleznim. Kadar pripravljamo zemljo za trto, jo moramo dobro in globoko prekopati (rigolati), ali treba jo je tudi pozneje pridno obdelavati. Dobra kop je najvažnejše vsakoletno delo po naših vinogradih, da se vzdržuje zemlja delavna in rodovitna. To velja še posebno za težko zemljo. Čim težja je zemlja, tem pridnejše je treba rabiti motiko in krevljo, da se zemlja rahlja, da se zračni in greje in na ta način podpira v njeni rodovitosti.

Opozarjam na vse to, ker trpijo tudi pri nas trte po novih vinogradih sem in tja zaradi manj pripravne zemlje, pa tudi zaradi nezadostnega obdelovanja.

Težka ilovnata zemlja v nizki legi sama na sebi ni dobra za trto, ker je rada preveč vlažna in zaradi tega v nižji plasti preveč mrzla in preveč mrtva. Ni prav nič čudnega, če nam v takih legah trta

noče dobro storiti, saj manjka koreninam potrebnih pogojev za življenje, jim manjka zraka in toplote. V taki težki in vlažni, mrzli in mrtvi zemlji morajo korenine gniti in če korenine gnijejo, ne more biti zgoraj na trti ne grozdja, ne lesa. V taki zemlji nam trte kmalu hirajo, kar opazujemo zlasti po neugodnih, mokrih letih.

Vse to se danes pri novih nasadih bolj opazuje kakor prej po starih vinogradih. To pa poglavitno zaradi tega, ker se je prej trte grubalo, sedaj se pa ne smejo. Z grubanjem so se trte pomlajevale, zemlja krog trte se je na novo prekopala in zrahljala in korenine sploh niso prišle tako globoko kakor pri novih nasadih. Sedaj se pa grubati ne sme. Zato pa moramo na drug način skrbeti, da nam pri manj ugodni zemlji in manj ugodni legi ne začno trte prezgodaj hirati. Dosegli bomo to z dobrim obdelovanjem in pridnim kopanjem, ki je glavni pripomoček, da se vzdržuje v novih nasadih tudi težka in mrzla zemlja bolj zračna, bolj gorka in bolj delavna.

Povdarjam, da vinograd s težko zemljo, ki se samo dvakrat okoplje in nato zapusti, da se s plevelom obraste — kakor se to zaradi pomanjkanja delavnih sil žalibog danes godi — ne more dajati dobrega sadu, kajti pod zeleno odejo plevela ostaja zemlja še bolj vlažna, še bolj mrzla in še bolj mrtva.

Tak vinograd hoče biti dobro obdelan!

Po takih vinogradih prihaja danes pa tudi poraba takojmenovanih „pušljev“ do večje veljave. Pušlji res nimajo za gnojenje — v ožjem pomenu te besede — nobene prave vrednosti, ali dobrodošli so nam za rahljanje težke zemlje in po tej poti tudi za zboljšanje njene rodovitosti. Pušlji so bili pri nas že od nekdaj v rabi in če so se sponašali takrat, ko se je trte grubalo, imajo danes za rahljanje težke zemlje še večji pomen. Zato jih kaže tudi znanost rabiti po naših vinogradih povsod, kjer je zemlja težka in vlažna, ker se s pušlji zemlja ugodno rahlja, zračni, greje in suši. Prav je, da se v takih legah polagajo pušlji med vrstami v primerno oddaljenih jarkih, v katere se polagajo pušlji polovico metra globoko, tako, da jih navadna kop ne doseže.

Tako se bode dalo znanost tudi s pušlji ugodno uplivati na to, da nam bodo trte v težki in vlažni zemlji bolj uspevale in bolj rodile.

Rohrman.

## Gospodarske drobtine.

Na kmetijski šoli na Grmu ne bo letos šolskega pouka, ker se je zaradi razmer, ki so nastale po deželi vsled vojne, prijavilo premalo učencev. Tudi so odšle skoraj vse učne moči na bojno polje. Ravnateljstvo bi bilo rado otvorilo saj prvi tečaj zimske in letne šole, pa se je oglasilo za obe šoli samo trinajst učencev za zimsko šolo 7, in za letno šolo 6 učencev.

Kmetijsko-nadaljevalni tečaj na Grmu. Ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu je

pripravljeno z mesecem decembrom vpeti na šoli zopet kmetijsko-nadaljevalni tečaj za mladeniče iz novomeške okolice, ki so odrasli ponavljalni šoli in se žele v kmetijstvu izobraževati. V ta tečaj se sprejemajo kmetijski mladeniči v starosti od 15. leta naprej in sicer na prošnjo staršev. Starši, ki žele pošiljati svojega sina v kmetijsko šolo na Grm, naj se prijavijo pri ravnateljstvu šole do 29. novembra in naj pripeljejo sina seboj. Ta tečaj se bo vršil redno ob nedeljah od 8. do 10. dopoldne, tako da se ga bodo prav lahko udeleževali mladeniči iz bližnje okolice. Otvoril se bo pa le v tem slučaju seveda, ako se bo prijavilo zadosti mladeničev. Opozarjamo na to starše, ki imajo odrasle sinove, in jih pozivljamo, da pošiljajo svojo mladino v nedeljski kmetijski pouk.

Oddaja umetnih gnojil za jesensko gnojenje. Kdor je naročil pri kmetijski podružnici umetna gnojila, naj jih pride iskat, ker so že došla in je čas, da se raztrosijo. Naročena umetna gnojila se oddajajo na novomeškem kolodvoru ob ponedeljkih in četrtek.

Gospodinjstvo nadaljevalni tečaj v Šmihelu se vrši tudi letos in sicer z mesecem decembrom naprej. Kmetijska dekleta iz okolice, ki se žele izpopolnjevati v gospodinjstvu in v ročnih delih, naj se prijavijo za tečaj pri vodstvu gospodinjstva šole v Šmihelu do 29. novembra t. l. Tečaj se vrši ob nedeljah od 8. do 10. dopoldne in ob četrtek od 2. do 4. popoldne in je pouk za priplašene obvezen. Opozarjamo na to naša ukaželjna dekleta iz novomeške okolice s pozivom, da se prijavijo za ta tečaj in da ga pridno obiskujejo.

Najvišje cene za žito, moko in krompir. V Budapešti se vrše sedaj posredovanja zaradi vpeljave najvišjih cen, po katerih naj bi se prodajalo žito, moko in krompir. Najvišje cene so pri sedanji draginji potrebne, zato je želeli, da se tudi pri nas vpetljejo.

# Fižol.

Kdor ima kaj fižola, naj istega pripelje v mesto k tvrdki „M. Seidl nasl. Brata Kobè“, katera bo istega po najvišji ceni plačala.

105-2-2

## Premog

se dobi najceneje pri tvrdki

Franc Kastelic v Kandiji.

V zalogi sta dve vrsti premoga, navaden mirnški in boljši, črn premog, takozvani „Glanzkohle“. Dostavlja se vsakemu na dom. Naročilo se izvrši le, ako se takoj pri naročbi plača. — Priporoča se

106-0-1

F. Kastelic.

## Popolnoma varno naložen denar.

## HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

1-0-33